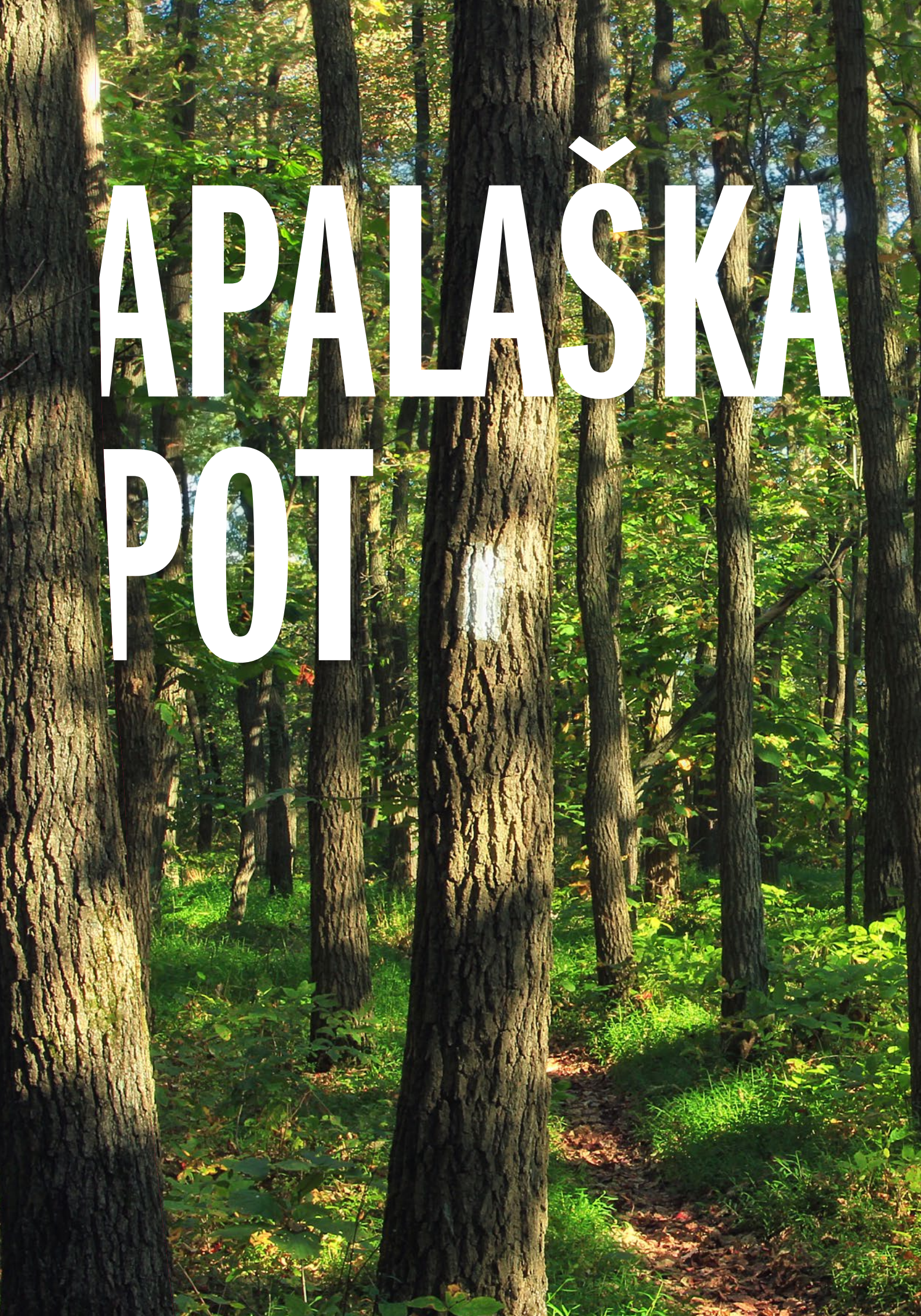
APALAŠKA
POT

BESEDILO: **JAKOB J. KENDA**

Apalaška pot poteka čez 14 ameriških zveznih držav, od globokega juga Georgie vse do Maina na skrajnem severu ZDA. Poleg tistih 3500 kilometrov vmes nabere kar nekaj vzponov: vsega skupaj jih je za 142 kilometrov, toliko, kot da bi se šestnajstkrat z morske gladine povzpel na Everest.

Obenem je ta pot zanimivo drugačna od naših: divjinska je, zato zahteva od pohodnika nekaj poguma in posebnih veščin. Vedeti velja, kaj natanko imeti v nahrbtniku, ko si več kot sto kilometrov od najbližje naselbine. Kako si zakuriti taborni ogenj, tudi če že več dni dežuje. Kako se izogniti konfliktu s črnim medvedom ali bronastim glavežem, ki ju boš prav gotovo srečal. Takšne reči.

In vrh tega je Apalaška pot izvrstna priložnost, da spoznaš Ameriko. Ne le zato, ker se v dolgih tednih skupne poti resnično zbližaš z ameriškimi pohodniki. Še pomembnejše je, da gre ta pot točno po tistem delu ZDA, ki ga imenujejo »resnična Amerika« in je bistven za razumevanje te dežele.

Ko sem lani pozno spomladi napravil prve korake po Apalaški poti, sem tako upal na troje: da si bom končno dodobra pretegnil krake; da bom doživel nekaj izvrstnih pustolovščin v širjavah divjine; da bom bolje razumel to deželo. In ko sem zgodaj jeseni prikorakal do konca poti, sem si pokimal, navdušeno in osuplo obenem: izpolnilo se mi je vse troje in še toliko drugega, celo dragocenejšega, čeprav nepričakovanega.

Toliko, pravzaprav, da se mi je o tem zdelo vredno napisati knjigo, ki je izšla 19. oktobra. Tole pa je odlomek iz nje.

Kako sem postal Shoolo the Beast

Čez dan večinoma hodimo vsak zase, razen kakšne vljudne besede, kadar se srečamo, smo tiho. Pozno popoldne pa si poiščemo prenočišče. Po nekaj tednih je to morda osamljen prostor za taborjenje, ki je namenjen bolj izborni družbi, lahko si najdemo tudi nekaj civilizacijskega udobja v redko posejanih pohodniških hostlih. A na začetku poti se vsi zbiramo prav ob zavetiščih.

Zavetišče je samo brunarica s tremi stenami, streho in lesenim podestom, ki je skupinska spalnica. Včasih gre vanj le šest ljudi, včasih sta recimo podesta dvojna in se jih nanju lahko spravi celo dvajset. Kadar nad hribovjem divja nevihta, je zavetišče resda dobrodošlo, toda prenočevati

v njem nikdar ni prijetno. Vedno se najde kakšen epski smrčač, po dnevih potenja pač nihče ni nežno dišeč in marsikdo mora sredi noči odtočiti, pa ti stopi na glavo. Neprijeten je tudi občutek, da si zaradi zgolj treh sten in natlačenosti kot kakšna sardina v odprti konzervi, nastavljeni medvedom in drugim zverem. In miši so prav neutrudne. Spoznale so, kje je najboljši vir hrane, zato ob večerih slišiš mnogo pripovedk o herojskih bitkah neprevidnih pohodnikov, ki niso dovolj varno pospravili svojih zalog. Oboroženi s pipcem in plastenko vode so se vso noč tolkli z valovi zobatih sovragov, do jutra so bili že do kolen v razmesarjenih kožuščkih, a so jim tatinske nakaze vseeno ukradle hrano. In iz osebnih izkušenj lahko potrdim, da so res nesramne. Ker do moje hrane niso mogle, so se spravile na oblačila, in to ne kar povprek, o ne! Sintetiko so si lepo umaknile s poti, da so si nabrale volne iz meni tako ljube, vendar zjutraj do neuporabnosti luknjaste majice.

Toda vsemu temu navkljub se zbiramo prav okoli zavetišč. Gotovo tudi zaradi občutka negotovosti spričo tako dolge poti. Ob zavetiščih je nadalje nekaj udobja. Kakšna lesena miza, stranišče, ognjišče ali celo kamin. Tam je skoraj vedno najosnovnejše, voda. In še pomembnejše od najosnovnejšega, ob zavetišču so ljudje, ki po vsem tistem molku radi kakšno rečejo.

Klepet je najprej površen in previden. Najbolj pogosto se led prebija s pogovorom o opremi, kar niti ni čudno. Govoriti o njej pomeni izkazati svojo pripadnost pohodništvu, saj nepohodniki o tem nimajo pojma. Ta tema je zaradi svoje zapletenosti neizčrpna, sploh pa večina pohodnikov do svoje opreme goji približno tak odnos, kot ga zbiralci znamk do najredkejših primerkov svoje strasti.

Oprema ima res toliko zanimivih vidikov. Tako lahko zbrane za mizo recimo vprašaš, ali so opazili, kakšna barvita imena imajo naša oprema in njeni proizvajalci. Večina nahrbtnikov prihaja iz delavnice Ribjega orla,

Shoolo the Beast

ki očitno nima le večinskega tržnega deleža, temveč je tudi izvrstno lingvistično podkovan. Ime tistega njegovega izdelka tamle v treh jezikih namiguje na tri različne, a vse nam ljube stvari: Izhod, Vadba in Zunanje. Ali pa moj šotor, prikima nekdo drug, ta je proizvod Krepke Agnes! Torej morda ni ravno čeden. A lahko ga biča dež in klofuta veter, pa je vseeno zadnja reč, ki še stoji. In, pri moji veri, ta konkretni izdelek gospe Agnes se imenuje Bakrena ostroga! In tako dalje: spalna vreča spet tretjega izmed zbranih je delo – resno! – Razsvetljene opreme. In – ja, resno! – imenuje se Razodetje. No, še doda njen lastnik, če bi šel na Apalaško pot v paru, bi vsekakor hotel imeti model ... Ne, ni Spočetje, za to so Razsvetljenci preveč bistri. Imenuje se Sokrivec in s še enim Sokrivcem se lepo spne skupaj.

Prijazen smeh, še kdo doda kakšno okroglo o tej temi in pogovor se pomakne k bolj osebnim rečem. Morda najbolj značilna so t. i. *trail names*, pohodniška imena. Skoraj vsak od pohodnikov v ZDA ima takšno ime, sploh tisti na Apalaški poti, kjer se je ta navada začela. Meni sta ga nadela že otroka, ko sem jima doma pravil o načrtovanem pohodu in omenil to

- 500 milijonov let so stari Apalači, ki so ena najstarejših geoloških formacij na svetu.
- 99 odstotkov poti so že prestavili, odkar so jo leta 1937 odprli.
- 221.543 ur so na poti samo v letu 2017 opravili prostovoljci.
- 165.000 je ob stezi markacij.
- 4–6 mesecev potrebuje večina pohodnikov, da prehodi celotno traso.
- 6000 kilokalorij mora pohodnik iztisniti iz svojega prebavnega trakta na dan, trikrat več, kot jih potrebuje povprečen odrasli.
- 160 kilometrov ima najdaljši odsek, na katerem ni mogoče obnoviti zalog hrane.
- 24 kilogramov tehta povprečen nahrbtnik pohodnika na začetku tega odseka, skupaj z zalogo hrane in vode.
- 4–5 parov čevljev uniči povprečen thru-hiker.
- 25 odstotkom tistih, ki poskušajo prehoditi celo pot, podvig tudi uspe.
- 59 je bilo uspelih thru-hikov med letoma 1937 in 1969.
- 1020 je bilo uspelih thru-hikov leta 2017.
- 4.000.000 ljudi vsako leto prehodi vsaj del Apalaške poti.
- 372 in –51 sta največja izmerjena hitrost vetra (v km/h) in najnižja temperatura (v °C) na Apalačih.
- 130 je domorodnih vrst dreves v enem samem narodnem parku, skozi katerega gre Apalaška pot (vsa Evropa premore 85 domorodnih vrst dreves).
- 1500, 1000, 500, 2000 je domorodnih vrst grmovnic, cvetja, mahov in gliv v istem narodnem parku.
- 4 medvede v povprečju sreča thru-hiker.

tradicijo. Takrat sta se spogledala in si rekla, da je napočil njun trenutek, da poravnata račune: jaz sem dal ime njima, zdaj ga bosta onadva meni! Lučka je ravno takrat brala o indijanskih imenih, tistih, do katerih prideš v zamaknjenju, v katerem se ti prikaže tvoj živalski duh. Tako sta imela mulca posvet ob bobnu in uvidela, da je moj živalski duh ena njunih plišastih živali, morska krava. Ta se uradno imenuje gospod Šuligoj, le njegovi prijatelji (druge plišaste živali) ga menda kličejo Šulo. Seveda sem takemu imenu ugovarjal. Tisti Šulo je pravi bajs in morske krave in hribi prav gotovo ne gredo skupaj! Pomagalo ni prav nič.

Tako sem se kot Šulo predstavil na Apalaški poti. A tam se je ime izkazalo za čudno tuje, zapleteno za ameriška usta. Sploh pa so se obrvi privzdignile zaradi plišaste, prav nič možate zgodbe za njim; zadevo so dodelali in postal sem Shoolo the Beast, Šulo Zverina.

Nihče ne ve, zakaj natančno se je začela tradicija pohodniških imen, in razlagajo jo z vsem mogočim: na poti se zgodi marsikaj in takšne reči ti težje sledijo v resnično življenje, če ljudje ne poznajo tvojega pravega imena; predvsem mlajši se radi počutijo kot banditi, plemeniti Indijanci ali gorjani nekdanjih dni; mnogi želijo odložiti svojo siceršnjo identiteto, ker dvomijo o njej ali iščejo novo; in tako naprej. Vsaj po mojem pa je glavni razlog, da se je zadeva prijela, tale: pohodniška imena razločujejo ljudi glede na neko posebno lastnost vsakega izmed njih in jih obenem izenačujejo. S pohodniškim imenom postaneš eden izmed nas, ki smo si enakovredni ne glede na naš družbeni položaj, narodnost, polt, starost, vero in vse druge običajne razločevalce.

Veganka Slaninski prdec

Ko se opravi s splošnimi temami, ko se predstavimo z dodeljenim pohodniškim imenom in povemo zgodbo za njim, se pogovor iz enega za skupno mizo ponavadi razdeli v več intimnejših. Takrat opaziš, kako neverjetne so te posamezne gruče, ki se pomenkujejo ob tabornem ognju, na podlogi pred šotorom, na stopnici pred zavetiščem. MacGyverka si je na primer vso opremo, s šotorom in kuhalnikom vred, naredila sama. Kako napraviš kuhalnik, zdaj razlaga osuplima Croodie in Frankenfartu, katerih vesoljskotehnološka nahrbtnika sta gotovo stala več, kot ona zasluži na mesec. Skupaj sedijo protestant Bullet iz Nove Anglije, pensilvanski amiš White Horse, pripadnik ene evangelijskih cerkva iz Teksasa Kevlar in rovtarka iz Zahodne Virginije Marnie. Ta jim pripoveduje, kako je šele na kolidžu, ki ga je ravno končala, ugotovila, da je ateistka. Skupaj sedita veganka Radiance in Ranger, za katerega noben obrok brez mesa, niti zajtrk, ni obrok. Radiance mu na široko nasmejana pravi zgodbo o tem, kako je njena prijateljica, prav tako veganka, na Poti pacifiškega grebena dobila ime Bacon Toot, Slaninski prdec. Ko je obtičala daleč od vsega brez hrane, so jo drugi pohodniki rešili tako, da so jo prisilili, da je jedla slanino. Potem jo je pač malo zvijalo.

Vsekakor je bilo očitno, da se pohodniki na Apalaški poti res držijo načela, o katerem sem bral: vsak pohodnik hodi svojo pot. Načela, ki ne izraža toliko raznolikega dojemanja poti, temveč bolj raznolikost pohodnikov in njihovo strpnost.

K tej vzorni toleranci gotovo veliko prispevajo motivi ljudi, da se odpravijo na tako dolgo pot. O pohodništvu vseh vrst se sicer pogosto govori, da je v njem nekaj terapevtskega. A ta vidik Apalaške poti je še posebno izrazit, naravnost tradicionalen. Sega namreč vse do Earla Shafferja, prvega *thru-hikerja*, torej prvega izmed tistih, ki so celotno traso prehodili v enem letu.

Shaffer je šel v enem zamahu od njene najjužnejše do najsevernejše točke že leta 1948. To je bil ob takratni opremi neverjeten dosežek predvsem zato, ker je bila Apalaška pot po drugi svetovni vojni v zelo slabem stanju. Mnogi mu niso verjeli, da mu je uspel tak podvig, in nazadnje ga je moral dokazati na zaslišanju pred komisijo veljakov združenja, ki skrbi za to pot. A pomembnejše za razumevanje njegovih motivov je, da je *thru-hike* kot navdušen pohodnik načrtoval že konec tridesetih, in to skupaj s prijateljem Winemillerjem. Toda potem se je začela druga svetovna vojna in Winemiller je za vedno ostal na Iwo Jimi. Shaffer je tako na dolgi pohod krenil sam, v upanju, da bo omilil žalost ob izgubi prijatelja in druge vojne spomine. Mir je v apalaških gozdovih iskal še dvakrat, zadnjič pri častitljivih devetinsedemdesetih, in iz istega razloga ga v njih iščejo danes še mnogi, ki se vračajo iz vojne.

Ločenka s kopalniško zaveso

Trpki so bili tudi vzgibi Emme Rowene Gatewood, ki je kot prva ženska naenkrat prehodila celo traso in ima še danes naslov najstarejše med thru-hikerji. Rojena leta 1887 je bila prava rovtarka z zahodnih obronkov Apalačev. Kot takšna se je tudi zgodaj poročila, rodila enajst otrok in v zakonu hudo trpela. Mož je namreč ni samo pretepal; kot vedo povedati še živeči potomci, »jo je dostikrat premlatil, kot da ni jutrišnjega dne«, in je večkrat končala v bolnišnici. Kljub

RISBA: NINA ČELHAR

temu je bila ločitev za tiste čase in sploh za tiste kraje pravi podvig. Nazadnje ji je vendar uspel, le nekaj let pozneje pa je v *National Geographicu* prebrala članek o Shafferjevem dosežku in si rekla: »To bi bil hec, če bi tudi jaz šla na takle sprehod!« Ko je leta 1955, torej stara 68 let, dejansko prehodila Apalaško pot, je kopalniško zaveso uporabljala tako za šotor kot pelerino in vso borno opremo je nosila v culi, ki si jo je sešila sama. Svojo prvotno oceno Apalaške poti je v enem od intervjujev po pohodu popravila: »To ni bil hec!« A tudi ona jo je zmogla še dvakrat, zadnjič pri petinsedemdesetih.

Mnogi pridejo na pohod zato, ker se jim je v življenju kaj zalomilo ali zamerilo. Kar nekaj jih je ostalo brez službe ali pa so jo pustili, ker so bili v njej tako nesrečni. Po mnenju nekaterih je razlog za skokovito rast števila *thru-hikerjev* v zadnjem desetletju nedavna gospodarska kriza, po kateri se je močno spremenil odnos Američanov do dela. Ker imajo v vse večjem številu občutek, da so za delodajalce le odvečen strošek, ki ga gre znižati, se je premo sorazmerno zmanjšala zvestoba zaposlenega do delodajalca. Če človeku služba preseda, zdaj toliko lažje da odpoved in naredi kaj zase, gre recimo na krepek sprehod.

Manj tragični, včasih tragikomični, so tisti, ki jih je pustila žena ali so dobesedno pobegnili od nje. Nekega večera ob zavetišču Wayah Bald v Severni Karolini smo razločno slišali vsako besedo, ki jo je v telefonskem pogovoru z nekim pohodnikom izrekla njegova soproga, tako je na drugi strani povezave tulila v telefon. Ko mu je nazadnje besno zagrozila, naj se takoj vrne domov, drugače se bo ločila, je revež olajšano dahnil: »Ja! Prosim! In hvala!« In prekinil zvezo.

Terapevtska tradicija Apalaške poti je gotovo močan razlog za strpnost med pohodniki – če se prideš v te gozdove postavljat na noge, ti ni kaj dosti do tega, da bi v drugih iskal antagoniste. A k toleranci najbrž mnogo prispeva tudi vsesplošna raznolikost pohodnikov in motivov za njihovo pot; kdo bi iskal sporov zaradi razlik, če smo si vsi tako zelo različni?

Rekorderji brez meja

Marsikdo se po tej stezi vsaj deloma poda v želji po samodokazovanju in ravno v času mojega pohoda leta 2017 sta padla dva takšna rekorda. Najstarejši *thru-hiker* je postal Graybeard, ki je štel na koncu poti osupljivih 82 let. Nov hitrostni rekord pa je postavil Stringbean, ki je celotno traso prehodil v 45 dneh, 12 urah in 15 minutah, pri čemer mu je ta neverjetni podvig uspel v najbolj puristični izvedbi, brez sleherne pomoči. V ilustracijo tega, za kakšen dosežek gre: prejšnji rekorder v tej kategoriji, Karl Meltzer, je pohod resda opravil le kakšnih 10 ur počasneje. Toda Meltzer je hodil tako rekoč brez vsakega bremena, saj ga je ves čas spremljala ekipa, ki je poskrbela za njegovo prehrano, prenočišče, oblačila in vse drugo.

A rekordov je še cela vrsta. Warren Doyle je rekorder po tem, kolikokrat je v celoti opravil to pot: sedemnajstkrat. Najmlajši solo pohodnik je dekle, ki je bila na koncu pohoda stara petnajst let. Najmlajši *thru-hiker*, Buddy Backpacker, jih je imel pet. Nekateri iščejo načine, kako imeti čim manj opreme in še tisto čim lažjo: bodisi z odrekanjem (zakaj bi na primer nosil kuhalnik, pač ješ samo hladno hrano) bodisi z veliko denarja (zelo lahka oprema je zelo draga). Tako ali drugače mnogi teh minimalistov prehodijo celotno pot celo z manj kot pet kilogrami opreme na ramah, čeprav povprečni pohodnik brez hrane in vode prenaša okoli deset kilogramov. Spet drugi rekordi so še bolj zasebni, kot tisti, s kako malo

denarja se lahko prehodi to pot. Srečal sem kar nekaj *thru-hikerjev*, ki so si na mesec dovolili porabiti samo sto dolarjev, in rad sem jim verjel, da jim uspe. Ne le, da so bili videti asketske vrste ljudje, osnovna hrana je v Ameriki res poceni. In če si resnično skromen, drugega stroška dejansko nimaš, celo za higieno sebe in svoje opreme lahko poskrbiš v kakšnem hribovskem potoku.

Hodi se tudi za dober namen in nekdo je celo pot prehodil na berglah, da bi opozoril na tegobe invalidov. Več slepih je šlo po njej s psom vodnikom, med drugim Bill Erwin, ki je po lastni oceni pri tem padel najmanj pettisočkrat. Mnogi s svojim pohodom dobesedno razglašajo svojo drugačnost. Menda najtežji thru-hiker je imel na koncu 170 kilogramov. Dva več kot na začetku, kajti hodil je za vse ljudi obilne postave in zaklel se je, da on v nasprotju z vsemi drugimi pohodniki ne bo shujšal. Hot Dawg je ves čas vrh nahrbtnika prenašal svojega ljubljenčka, mačka Stubbyja. Ta je vsekakor postal zvezda. Med pohodniki se še danes govori, kakšen mir pred mišmi je bil v zavetišču, v katerem je prenočil Stubby ... in kako podvojeni so bili navali sestradane golazni v noči po mačkovem odhodu. A to nikakor ni bil edini maček na poti. Ziggy, maček Jima Adamsa, je menda prehodil skoraj 3000 kilometrov poti. Izpustiti je moral le parka Great Smoky Mountains in Baxter. Kajti tamkajšnji pazniki so vnaprej izvedeli, da z Jimom prihajata, pa so vse napise »Psom vstop prepovedan!« hitro nadomestili z novimi, »Ljubljenčkom vstop prepovedan!«. Spet neki tretji pohodnik je opravil svoj *thru-hike* v škotskem kiltu. Njegova teorija je bila, da se je občasnemu razkazovanju zasebnih delov svojega telesa lažje privaditi kot eni pogostih posledic dolgotrajnega pohoda, do krvi odrgnjeni mošnji.

Nekateri so prehodili Apalaško pot predvsem zato, da bi se radostili nad lepoto božjega stvarstva in ga slavili. Kot številni amiši, s katerimi sem rad skupaj pripravljal večerjo, kajti ti plahi ljudje znajo iz najbolj preprostih sestavin pripraviti slasten obed. Številni thru-hikerji so šli na pohod v okviru leta, ki si ga v angleško govorečem svetu tradicionalno vzamejo zase po opravljeni srednji šoli ali še pogosteje fakulteti. Nekatere tipske fraze sem slišal znova in znova. Recimo: potreboval sem čas, da si prezračim glavo. Ali pa: vedel sem, da bo to moja zadnja priložnost. In: želel sem si okrepiti telo. Splesti tesnejše vezi s prijatelji. Se stopiti z divjino. Se počutiti bolj živega. Premagati samega sebe. Trpeti. Se spokoriti. Razmisliti. Se veseliti. Uživati v preproščini pohodniškega življenja.

Apalaška pot je izvrstna priložnost, da spoznaš Ameriko.

»In malo se tudi iščem«

Ko se tistega večera do konca stemni, ostaneva ob tabornem ognju samo še midva z Marnie. Med živahnim pogovorom z njo se moram samemu sebi namuzniti: ni kaj, to dekle je res čedno. Tako krasnih dolgih nog človek ne vidi vsak dan in tudi sicer je na njej vsega ravno prav.

A potem se zavem, da mi je v resnici všeč, ker že dolgo nisem videl tako živega in obenem toplega obraza.

»In zakaj si šla na Apalaško pot ti?« jo nazadnje vprašam.

»Ker imam tako rada te hribe. To so moji gozdovi!« ponosno odvrne. Potem za hip pomisli, zavzdihne, doda: »In malo se tudi iščem, kaj pa.«

Tako odkritemu odgovoru se moraš nasmejati.

»Ampak kaj to pravzaprav pomeni?« nato sprašujem naprej. »Da ne veš, kaj bi počela v življenju?«

Marnie takoj odkima. Ne, to ne pomeni tega, ona dobro ve, kaj bi počela v življenju.

»Kaj pa si potem mislila?«

»Kako bi to povedala ...« se zamisli. »V bistvu bi rada vedela, kdo sem.«

»Ker ne veš, kdo si?«

»No, ne. Mislim, jasno, prepričana sem, da sem to in to. Ampak – sem res?« Λ